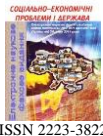

Socio-Economic Problems and the State

journal home page: <http://sepd.tntu.edu.ua>

Karp, I. & Virkovska, A. (2021) Trendy u prodovolchii bezpetsi v post-pandemichnyi period [Trends in food security in the post-pandemic period]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 25, no. 2, pp.65-72. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21kimppp.pdf>

ТРЕНДИ У ПРОДОВОЛЬЧІЙ БЕЗПЕЦІ В ПОСТ-ПАНДЕМІЧНИЙ ПЕРІОД

Ірина КАРП

e-mail: karp.zubel@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0728-1429>

Анастасія ВІРКОВСЬКА

e-mail: aassya10@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0723-5772>

Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11, Тернопіль, 46000, Україна

Article history:

Received: October, 2021

1st Revision: October, 2021

Accepted: November, 2021

JEL classification:

D12

I3

I10

P36

Q12

Q18

UDC:

338.439

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd.2022.02.065>

Анотація: Продовольча безпека країн є основою для забезпечення високого рівня якості життя населення і гарантією утримання сталого соціально-економічного розвитку. Зважаючи на те, що головними критеріями забезпечення продовольчої безпеки країни є якість життя населення важливими умовами досягнення цього є доступність і висока якість продуктів харчування. Дослідження глобальних трендів у продовольчій безпеці дозволяє комплексно проаналізувати траєкторію її розвитку, практично використати потенціал глобальних трендів для посилення забезпечення населення продуктами харчування у світовому вимірі. Продовольча безпека покликана задовольнити життєво необхідні соціальні потреби населення й можливість реалізовувати індивідуальний потенціал кожної людини.

На сьогодні у пост-пандемічному світі з'являються нові виклики та ризики, які не дозволяють у повній мірі забезпечити продовольчу безпеку, вона виступає об'єктивною необхідністю розвитку людства за умов світового цивілізаційного поступу. Її забезпечення – це гарантування регулярного доступу населення до високоякісної їжі, необхідної для ведення активного і здорового способу життя. Адже, низька купівельна спроможність населення змушує забезпечувати свої потреби за рахунок дешевших і низько якісних продуктів харчування. Фактичний рівень споживання продуктів харчування в пост-пандемічних реаліях не відповідає раціональним нормам, тому спостерігається незбалансованість раціону та зростання цін. Для вирішення таких проблем продовольчого характеру, важливо спрямувати увагу країн і всієї світової спільноти на подолання бідності, забезпечити перехід до економіки сталого розвитку. Дефіцит продовольства настільки руйнує суспільство, що його вважають головним рушієм дезинтеграції суспільства та країн. Все більше зусиль сьогодні необхідно спрямовувати на вдосконалення світових ланцюгів постачань, зменшення втрат продовольства та відходів продуктів харчування, забезпечення усіх верств населення у доступі до їжі, особливо тих, хто страждає від голоду, недоїдання та бідності.

Ключові слова: продовольча безпека, глобальний голод, людські цінності, пост-пандемічний період, криза.

Карп І. Тренди у продовольчій безпеці в пост-пандемічний період [Електронний ресурс] / Ірина Карп, Анастасія Вірковська // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 2 (25). — С. 65-72. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21kimppp.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Зміни, які відбулись навколо нас в останній період часу зробили неабиякий вплив на життєві позиції кожної людини. Пандемія безпрецедентно вплинула на цифрове прискорення, змінивши вектор економіки та суспільства.

Криза, з якою зараз стикається світ – це криза елементарних цінностей. Однією з небагатьох позитивних тенденцій, що випливають з цієї пандемії, є більш чітке зосередження на цінностях життя, які мають найбільше значення для людей. Однією з таких цінностей для забезпечення стабільності та безпеки є глобальна продовольча система.

Нинішня криза відобразила ставлення та сприйняття споживачів до системи харчування і дала можливість розглянути дискусії щодо того, як змінити конфігурацію глобальної системи харчування. Адже, на початку кризи COVID-19, побоювання споживачів щодо нестачі продуктів призвели до панічної купівлі та накопичення продуктів харчування, які виявилися невиправданими.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Вагомий внесок у дослідження питань продовольчої безпеки здійснили провідні українські науковці, а саме: Н. Волченко, П. Гайдуцький, М. Крупка, І. Михасюк, А. Мельник, Г. Сиротюк, Н. Шевченко, зарубіжні вчені: А. Банерджі, Е. Дюфло, Ж. Кастро, М. Кремер, А. Сен та інші. Проте питання щодо глобальних трендів продовольчої безпеки в пост-пандемічний період залишається актуальним і потребує глибокого аналізу, особливо в умовах сучасних глобальних викликів.

3. Постановка завдання.

Перед людством постало непросте завдання: адаптуватись та пристосуватись до швидкоплинних змін. Закриття кордонів, блокування та зриви в ланцюгах поставок спричинило глобальне зростання цін на продовольство. Продовольча система знаходиться під великим навантаженням і безпосередньо впливає на пропозицію і попит продуктів харчування, а також доступу людей до достатньої та поживної їжі.

4. Виклад основного матеріалу.

Зазвичай нестача продовольства пояснюється бідністю населення, бідністю країн. Особливо важким для розуміння постає питання того, що їжі загалом на планеті виробляється достатньо, але згідно географічного розподілу – не всім її вистачає, ба навіть більше, 30 % усієї їжі, яка виробляється - ніколи не споживається [5].

Різного роду перебої з харчуванням, нестача доходів через втрату засобів до існування призвело до того, що бідніші країни стикнулись ще з більшими труднощами і ще більшими ускладненнями доступу до продуктів харчування. Коли грошові кошти стають обмеженими, люди починають, як правило, споживати дешевші та менш поживні продукти харчування, що безпосередньо впливає на стан здоров'я загалом. Зменшення споживання калорійної їжі та погіршення харчування загрожують когнітивному розвитку дітей.

Основні ризики щодо продовольчої безпеки знаходяться на рівні країни: більш високі роздрібні ціни у поєднанні зі зниженням доходів означають, що все більше домогосподарств змушені скорочувати кількість та якість споживання продуктів харчування. Економічний спад через COVID-19 вплинув на доступність поживних продуктів харчування. Оскільки продукти харчування, багаті поживними речовинами, такі як яйця, фрукти та овочі, в 10 разів дорожчі, ніж основні продукти, такі як рис чи

пшениця, вразливі сім'ї в країнах з низьким рівнем доходу, щоб вижити, змушені купувати саме їх.

Все більша кількість країн стикається із зростанням рівня гострої нестачі продовольства, що змінює розвиток людства. За оцінками (проведеними Світовим банком), COVID-19 різко збільшив кількість людей, які зіткнулися з гострою нестачею продовольства у 2020-2021 роках. За оцінками WFP (World Food Programme), у країнах, де вона працює, 272 мільйони людей вже перебувають під загрозою нестачі продовольства. Гостра нестача продовольства визначається тоді, коли життя чи засоби існування людини перебувають у безпосередній небезпеці через брак їжі [3].

Окрім того, зростає глобальний голод вже майже 10 років поспіль. Починаючи з 2019 р. практично кожен 10 зазнав серйозної нестачі продовольства, майже 2 млрд людей не мали постійного доступу до їжі. Якщо такі темпи будуть збережені, то до 2030 р. постраждає від голоду 840 млн людей [5].

Задовго до загострення пандемії численні звіти міжнародних організацій прийшли до висновку, що глобальна продовольча система сама по собі не є стійкою і потребує радикальних змін. Концепція стабільності стосується як доступності до їжі, так і доступності вимірів продовольчої безпеки, і в цьому контексті населення має мати доступ до достатньої кількості їжі в будь-який час. Доступ до належної їжі має бути надійним, а отже, люди не повинні ризикувати втратою доступу до їжі через раптову зміну погоди, стан здоров'я чи економічну кризу, чи пандемію. Найбільше страждають вразливі верстви населення, включаючи дітей, жінок, людей похилого віку та тих, хто живе у злиднях. Як наслідок карантинних ситуацій під час пандемії, домогосподарства з високою залежністю від доходів праці зазнали значного потрясіння, що поставило під загрозу продовольчу безпеку цих домогосподарств. На жаль, нинішня пандемія спровокувала економічну кризу, а також тривалу кризу продовольчої безпеки та харчування.

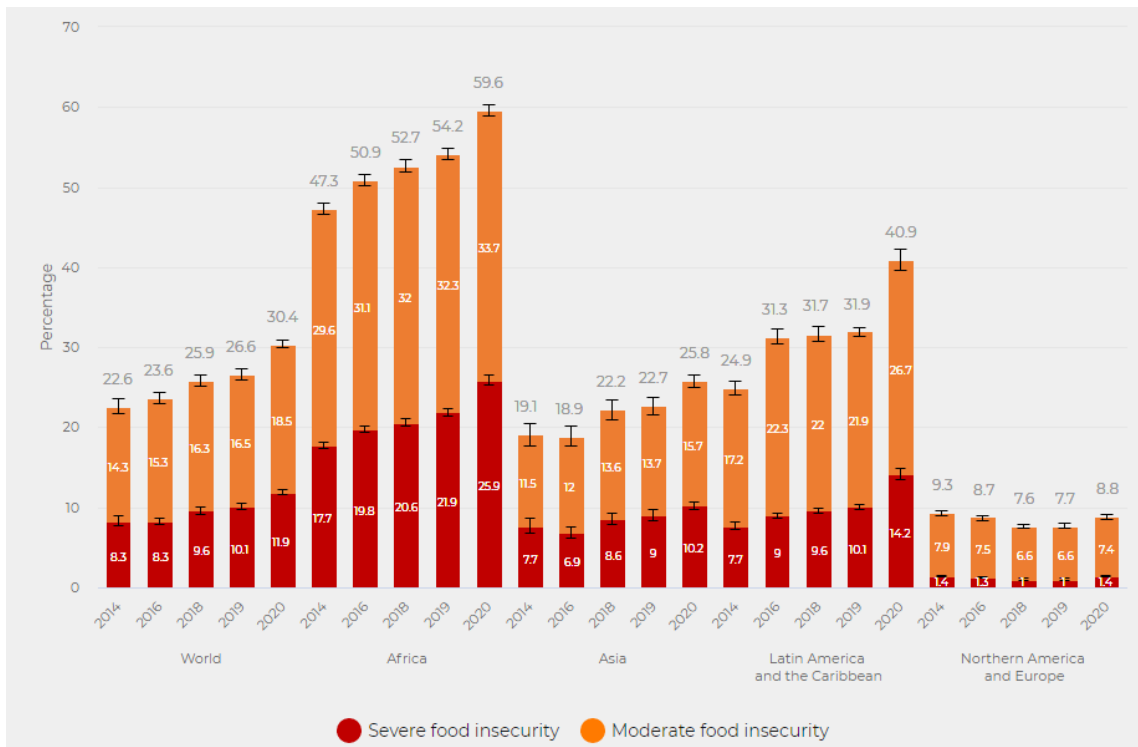
Через закриття кордонів та карантинні заходи, виникли труднощі у ланцюгах поставок, у зменшенні кількості робочих місць, у логістиці та у скороченні виробництва, внаслідок чого і виник дефіцит продовольства та стрибки цін. У довгостроковій перспективі дефіцит робочої сили беззаперечно вплине на виробництво та переробку продуктів харчування, особливо трудомістких культур [1].

Пандемія спричинила негативний спад продовольчого та сільськогосподарського сектору з величезною втратою робочої сили. Втрата робочої сили змінила сільськогосподарську діяльність та вплинула на ланцюжки поставок. З іншого боку, це спричинило втрату доходів людей з аграрною економікою, а мільйони домогосподарств стикнулись із бідністю [4].

Останнім часом помірна та гостра нестача продовольства все ж зростає, хоча й повільними темпами протягом шести років, і на сьогодні вона завдала шкоди більш як 30 % населенню планети (рис. 1). А прогнозоване зростання у 2020 р. було рівним тому, що було за попередні п'ять років разом узятими. Майже кожен третій у світі у 2020 році (2,37 млрд) не мав доступу до належної їжі – це збільшення майже на 320 млн людей лише за один рік. Поширеність недоїдання зросла приблизно до 9,9 % у 2020 році з 8,4 % роком раніше.

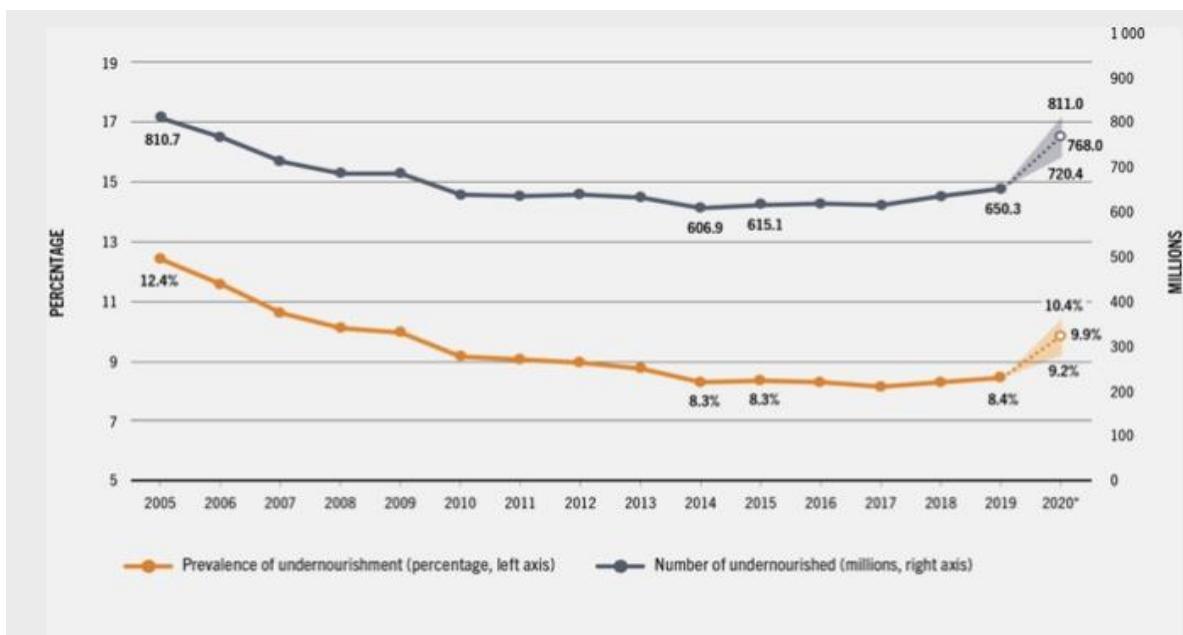
Кількість людей, які страждають від недоїдання у світі продовжує зростати (рис. 2). Від 720 до 811 млн людей у світі зіткнулися з голодом тільки у 2020 р. За прогнозами, близько 660 млн людей все ще можуть зіткнутися з голодом у 2030 р. частково через тривалі наслідки пандемії на світову продовольчу безпеку. Прогнози світових організацій свідчать, що у 2030 р. кількість людей, які зіткнуться з голодом, може бути майже вдвічі більшою за нинішнє населення Сполучених Штатів Америки або втричі більше, ніж у Бразилії. Якщо не будуть вжиті усі необхідні заходи щодо вирішення основних проблем у нестачі продовольства, недоїдання та нерівності - голод

не буде ліквідований до 2030 року.

Рис.1. Помірна та гостра нестача продовольства, 2014-2020 рр.

[Джерело: <https://www.fao.org/state-of-food-security-nutrition>]

Рис. 2. Кількість людей, які страждають від недоїдання у світі, 2005-2020 рр.

[Джерело: <https://www.fao.org/state-of-food-security-nutrition>]

На жаль, пандемія продовжує впливати на слабкі місця в системах харчування, які загрожують продовольчій безпеці та харчуванню мільйонів людей у всьому світі.

Одне можна сказати точно: 2020 рік став роком значних як економічних так і людських втрат спровокованих пандемією, яка позбавила мільйони людей належного життя, здоров'я та засобів до існування. Безсумнівно пандемія COVID-19 сприяла погіршенню доступу людей до їжі [2].

Залежно від контексту розглянутих питань існує шість шляхів до трансформації продовольчих систем:

1. Інтеграція державної політики розвитку, гуманітарної та миротворчої політики у конфліктних регіонах.
2. Стійкість до кліматичних змін в харчових системах.
3. Посилення стійкості найбільш уразливих регіонів до економічних негараздів.
4. Втручання в ланцюги постачання продуктів харчування для зниження вартості харчових продуктів.
5. Подолання бідності та структурної нерівності, забезпечення втручань, спрямованих на підтримку бідних та інклюзивність.
6. Зміцнення харчового середовища та зміна поведінки споживачів для просування дієтичних моделей із позитивним впливом на здоров'я людини та навколишнє середовище.

З позиції сьогодення важко оцінити майбутні зміни і ще складніше спрогнозувати та спланувати короткострокову перспективу. Пандемія вплинула на світ так, як ніхто не міг собі уявити. Здавалося б, за одну ніч глобальні ланцюжки поставок були розірвані, бізнес зупинився, а населення стикнулось з найзначнішою кризою здоров'я за ціле покоління. Пандемія відкрила ще одну глобальну проблему – голод.

За підрахунками експертів Світового банку, в останні два роки світова економіка скоротилася на 4,3 %. Спад економіки призвів до зниження рівня життя населення по всьому світу. Відбулось масове переміщення населення із середнього класу у ряди бідних. Для оцінки віднесення населення до середнього класу використовують середній рівень доходу в день – 10 доларів (згідно позиції Світового банку (2007, 2015), дослідників Організації економічного співробітництва та розвитку (Kharas, 2010), спільноти розробників (Birdsall, Lustigand Meyer, 2013) та інші). За підрахунками Pew Research Center, у 2020 р. глобальний середній клас населення охопив на 54 млн людей менше, ніж це було до пандемії. В той же час на 131 млн збільшилась чисельність бідного населення. Дослідження підтверджують, що сьогодні є значна кількість населення із середнім рівнем доходів, яка живе на 10-20 дол. США в день. В той же час, чисельність населення, що проживає на 2 дол. США в день, зросла на 21 млн, кількість людей із високим рівнем доходів, що становить понад 50 дол. в день, зменшилась на 62 млн. Зазначені зміни торкнулися не лише країн, що розвиваються, а й країн з розвиненою економікою [7]. Сьогодні масштаби глобальної бідності є такими, що переважна більшість бідного населення живе в країнах, де більшість є бідними – 77 % світового населення живе в країнах, де понад 90 % живуть менше ніж на 30 дол. США на день.

В той же час, Індекс споживчих цін - (ІСЦ – Consumer Price Index (CPI)), відображає картину, що за останні місяці 2021 р. до сезонного коригування відбулося його зростання на 0,5 %, що на 1,7 % більше порівняно з таким періодом 2020 р., а ціни на їжу зараз на 3,6 % є вищими, ніж у 2020 р.

Як висновок можна сказати, що наразі відсутність продовольства торкається громадян кожного населеного континенту; різноманітного та насиченого поживними речовинами харчування недостатньо для забезпечення продовольчої безпеки; навіть у країнах з надійними системами економічної безпеки, пандемія COVID-19 спричинила зростання в недостатності забезпечення продовольством; пандемія показала необхідність продовження фінансування проєктів, які створюють потужні місцеві системи харчування; кінцева мета подолання нестачі продовольства повинна зосередитися на побудові стабільних, стійких та місцевих систем харчування. Щоб посправжньому подолати світовий голод, необхідно докласти глобальних зусиль як для збільшення сільськогосподарського виробництва, переробки та торгівлі, так і для

фінансової спроможності людей здобувати поживну їжу.

5. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Основними загрозами продовольчій безпеці країн в пост-пандемічний період є закриття кордонів, блокування та зриви в ланцюгах поставок, незбалансованість харчування; скорочення обсягів виробництва окремих продуктів; погіршення якості харчування; дисбаланси в споживанні низки продуктів; зниження рівня доходів населення, що обмежує економічну доступність продовольства; висока диференціація рівня життя населення за соціальними групами; зростання імпорту майже за усіма продовольчими групами, що призвели до стримування розвитку виробництва у багатьох країнах. Для підвищення рівня продовольчої безпеки країни в умовах посилення пандемічних викликів доцільно зосередити увагу на покращенні системи як національного, так і міжнародного регулювання ринку продовольства. Перспективами подальших досліджень є необхідність вивчення глобальних трендів продовольчої безпеки країн у сегментах забезпечення її стратегічних векторів та зміцнення в умовах посилення глобальних викликів.

Author details (in English)

TRENDS IN FOOD SECURITY IN THE POST-PANDEMIC PERIOD

Iryna KARP

e-mail: karp.zubel@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0728-1429>

Anastasiya VIRKOVSKA

West Ukrainian National University
Lvivska street, 11, Ternopil, 46000, Ukraine

e-mail: aassya10@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0723-5772>

Abstract. Food security of countries is the basis for ensuring a high level of life quality and guarantees the maintenance of sustainable socio-economic development. Given that the main criteria for ensuring food security of the country is the quality of life of the population, important conditions for achieving this are the availability and high quality of food. The study of global trends in food security allows a comprehensive analysis of the trajectory of its development, in practice to use the potential of global trends to strengthen the food supply to the population in the global dimension. Food security is designed to meet the vital social needs of the population and the ability to realize the individual potential of each person.

Nowadays, in the post-pandemic world, new challenges and risks are emerging that do not allow us to fully ensure food security, it is an objective necessity for the development of humanity in the context of global civilization. Its provision is a guarantee of regular access of the population to high-quality food necessary for leading an active and healthy lifestyle. Moreover, the low purchasing power of the population forces them to meet their needs through cheaper and low-quality food. The actual level of food consumption in post-pandemic realities does not meet rational standards, so there is an imbalance in the diet and rising prices. To solve such food problems, it is important to draw the attention of countries and the world community to overcoming poverty, to ensure the transition to an economy of sustainable development. Food shortages are so destructive to society that they are considered the main driver of disintegration of society and countries. Increasing efforts today are needed to improve global supply chains, reduce food losses and food waste, and ensure access to food for all, especially those suffering from hunger, malnutrition and poverty.

Key words: food security, global hunger, human values, post-pandemic, crisis.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21kimppp.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Karp, I. & Virkovska, A. (2021) Trendy u prodovolchii bezpetsi v post-pandemichnyi period [Trends in food security in the post-pandemic period]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 25, no. 2, pp. 65-72. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21kimppp.pdf>

Використана література:

1. Arndt C. Covid-19 lockdowns, income distribution, and food security: An analysis for South Africa / Davies R., Gabriel S., Harris L., Makrelov K., Robinson S., Levy S., Simbanegavi W., van Seventer D., Anderson L. *Global Food Security*. 2020. vol. 26. 100410. DOI: [10.1016/j.gfs.2020.100410](https://doi.org/10.1016/j.gfs.2020.100410).
2. COVID-19 Brief: Impact on Food Security. URL: <https://www.usglc.org/coronavirus/global-hunger/>
3. Food Security and COVID-19. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/agriculture/brief/food-security-and-covid-19>
4. Nasereldin Y. A. Is the Global Food Supply Chain during the COVID-19 Pandemic Resilient? / Brenya R., Bassegy A. P., Ibrahim I. E., Alnadari F., Nasiru M. M. *Review Paper. Open Journal of Business and Management*. 2021. vol. 9. pp. 184–195. DOI: [10.4236/ojbm.2021.91010](https://doi.org/10.4236/ojbm.2021.91010)
5. Nutrition critical: combating food security in a post-pandemic world. URL: <https://www.alj.com/en/spotlight-by-fady-jameel/nutrition-critical-combatting-food-security-in-a-post-pandemic-world/>
6. Security and Resilience during the COVID-19 Pandemic – NCBI. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/articles>
7. The Pandemic Stalls Growth in the Global Middle Class, Pushes Poverty Up Sharply March 18, 2021. URL: <https://www.pewresearch.org/global/2021/03/18/the-pandemic-stalls-growth-in-the-global-middle-class-pushes-poverty-up-sharply/>

References

1. Arndt C., Davies R., Gabriel S., Harris L., Makrelov K., Robinson S., Levy S., Simbanegavi W., van Seventer D., Anderson L. (2020) Covid-19 lockdowns, income distribution, and food security: An analysis for South Africa. *Global Food Security*. vol. 26. 100410. DOI: [10.1016/j.gfs.2020.100410](https://doi.org/10.1016/j.gfs.2020.100410).
2. COVID-19 Brief: Impact on Food Security. URL: <https://www.usglc.org/coronavirus/global-hunger/>
3. Food Security and COVID-19. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/agriculture/brief/food-security-and-covid-19>
4. Nasereldin Y. A., Brenya R., Bassegy A. P., Ibrahim I. E., Alnadari F., Nasiru M. M., (2021) Is the Global Food Supply Chain during the COVID-19 Pandemic Resilient? *A Review Paper. Open Journal of Business and Management*. vol. 9. pp. 184–195. DOI: [10.4236/ojbm.2021.91010](https://doi.org/10.4236/ojbm.2021.91010).
5. Nutrition critical: combating food security in a post-pandemic world. URL: <https://www.alj.com/en/spotlight-by-fady-jameel/nutrition-critical-combatting-food-security-in-a-post-pandemic-world/>
6. Security and Resilience during the COVID-19 Pandemic – NCBI. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/articles>

7. The Pandemic Stalls Growth in the Global Middle Class, Pushes Poverty Up Sharply March 18, 2021. URL: <https://www.pewresearch.org/global/2021/03/18/the-pandemic-stalls-growth-in-the-global-middle-class-pushes-poverty-up-sharply/>

© 2021 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
You are free to:
Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
Under the following terms:
Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
No additional restrictions
You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Puluj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

